

19 Μαρτίου 2021

Επτά Λόγοι στους Χαιρετισμούς - Ορθοδοξία και Ελληνισμός

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Αρχιμανδρίτης Δαμιανός Ζαφείρης](#)

Δυο δώρα προσφέρουμε κάθε Παρασκευή των Χαιρετισμών στην Παναγία. Δυό υπέροχα δώρα που είναι αντάξια της Μητέρας του Θεού, της Θεοτόκου, της τιμιωτέρας των Χερουβείμ και ενδοξοτέρας των Σεραφείμ. Τα θεσπέσια αυτά δώρα είναι ο Ακάθιστος Ύμνος με τους 24 Οίκους και ο Κανόνας με τις εννέα ωδές. Και τα δυό είναι αριστουργήματα της Βυζαντινής υμνολογίας που εξαίρουν το έργο και το πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Ο υμνογράφος στον κανόνα χρησιμοποιεί για την Παναγία τις φράσεις: «ρόδον τό άμάραντον, μύρον πολύτιμον, στάχυν ή

βλαστήσασα τόν θεϊόν, είσοδος τών σωζόμενων, κλίμαξ, γέφυρα, ιερόν καταφύγιον ίσχύς και ὄχυρωμα τών ανθρώπων, λιμήν, ἄνθος τό ἀμάραντον, τεῖχος και ὄχυρωμα, ἄστρον ἄδυτον, τών ἀθλητῶν στεφάνωμα».

Όλα αυτά χαρακτηρίζουν την ξεχωριστή θέση που έχει η Παναγία στον κόσμο της αγιότητας της Εκκλησίας. Ως Μητέρα του Θεού είναι ο μοναδικός θησαυρός του πιστού, διότι προσφέρεται για την σωτηρία του κόσμου και γι' αυτό αποκαλείται «κόσμου διάσωσμα». Η Παναγία είναι το καταφύγιο και το λιμάνι των πιστών, διότι σ' αυτήν βλέπουν ασφάλεια και προστασία. Και στον Ακάθιστο Ἕμνο αποκαλείται « ἄστήρ, ὁδηγός σωφροσύνης, ἀνόρθωσις τών ανθρώπων, γῆ τῆς ἐπαγγελίας, τό ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας, τό στέφος τῆς ἐγκράτειας, ὄχημα πανάγιον, οἶκημα πανάριστον, ἐλπίς ἀγαθῶν αἰώνιων, σκηνή τοῦ Θεοῦ και λόγου, ἀγία ἁγιων μεῖζον, ἀσάλευτος πύργος, τό ἀπόρθητον τεῖχος». Όλα αυτά τονίζουν το μέγιστο ἔργο της Παναγίας για την σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Η τιμιωτέρα των Χερουβείμ και ενδοξότερα των Σεραφείμ συνεχίζει το θείο ἔργο με τα πολυάριθμα θαύματα προς ὅσους προστρέχουν με πίστη και αγάπη στον Θεό.

Ιδιαίτερα ο Ακάθιστος Ἕμνος είναι ευχαριστήριοσ Ἕμνος και εγκώμιο στο πρόσωπο της Παναγίας για το μεγάλο θαύμα που ἔκανε το ἔτος 626 στην Κωνσταντινούπολη, νικώντας δυο μεγάλεσ στρατιές αλλοθρήσκων, τους Πέρσες και τους Αβάρους. Ο Ακάθιστος Ἕμνος παρουσιάζει την βαθιά πίστη των προγόνων μας στο Θεό και στην πατρίδα. Αυτά τα δυό ἦταν ενωμένα στην ψυχή του λαού του Βυζαντίου και εκφράζονται έντονα στον Ακάθιστο Ἕμνο με το « Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε» και «τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ τά νικητήρια». Μέ τό «χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε» παρουσιάζεται το κοσμοσωτήριο ἔργο της Παναγίας και με το «τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ» τονίζονται τα θαυμαστά γεγονότα της ιστορίας του Βυζαντίου. Τα θρησκευτικά και τα εθνικά ιδεώδη συνυπάρχουν στο λαό του Βυζαντίου. Η έννοια της θρησκείας και της πατρίδος λαμβάνουν ιδιαίτερο χώρο στη συνείδηση του λαού αυτού.

Η εθνική και η θρησκευτική συνείδηση

Ό Ακάθιστος ἕμνος μας καλεί να μαθητεύσουμε στην ιστορία των προγόνων μας, για να ωφεληθούμε από τα διδάγματά της για τους κοινούς θρησκευτικούς και εθνικούς αγώνες τους. Οι έννοιες της πίστεως και της πατρίδος συνυπήρχαν στην συνείδηση του λαού του Βυζαντίου. Η πίστη και η ελευθερία ἦταν τα μοναδικά ιδανικά των και γι' αυτά πολεμούσαν μέχρι θυσίας.

Η έννοια της πατρίδας ἦταν συνυφασμένη με την έννοια της θρησκείας, διότι σ' αυτήν υπήρχαν τα ιερά και ὅσια της πίστεώς των. Ακόμη και οι αρχαίοι πρόγονοί

μας έδιναν μία ιερότητα στην έννοια της πατρίδος και αυτό το τονίζει ο σοφός Σωκράτης: «Μητρός τέ και πατρός και τών άλλων προγόνων ά πάντων τιμιώτερον έστιν ή πατρίς και σεμνότερον και άγιώτερον...» (=Και από την μητέρα και από τον πατέρα κι όλους γενικά τους άλλους προγόνους πιο πολύτιμο αγαθό είναι η πατρίδα και πιο σεβαστό και πιο ιερό...). Ο δε στρατηγός Μακρυγιάννης στα απομνημονεύματά του έγραφε: « Γλυκύτερον πράγμα δέν είναι άλλο από την πατρίδα και την θρησκεία». Και ο Κωστής Παλαμάς γράφει με τόλμη: «Δέν ζει χωρίς πατρίδα ή ανθρώπινη ψυχή».

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι στην πατρίδα εμπιστευόμαστε τη ζωή μας, τη ζωή των παιδιών μας, την τιμή μας, τα ιερά και τα όσιά μας. Γι' αυτό είναι ανάγκη να αγαπάμε την πατρίδα μας και να έχουμε εθνική συνείδηση. Διότι η εθνική συνείδηση δηλώνει κοινούς αγώνες, κοινή γλώσσα και θρησκεία και κοινές παραδόσεις.

Η εθνική και η θρησκευτική συνείδηση πρέπει να πορεύονται μαζί, όπως η ενότητα ενός έθνους και η πίστη στο Θεό, η αρετή και το θείο. Και οι δυο μαζί οδηγούν στην ομόνοια ενός έθνους. Το παρελθόν της Ελλάδος είναι λαμπρό με τις ηρωικές μορφές της που την διέκριναν από όλα τα έθνη του κόσμου. Οι ιερές παραδόσεις εξυψώνουν την εθνική συνείδηση για νέους αγώνες και θυσίες.

Η πίστη στα υψηλά ιδανικά εμπνέει το πνεύμα της άμιλλας, της ενότητας και συνεργασίας που ξυπνά τον Έλληνα από τον λήθαργο της αδιαφορίας και της ατομικής ευμάρειας. Ας ξεχάσουμε τους φανατισμούς μας, τις μισαλλοδοξίες, τις αδικίες και τα μίση που διασπούν την ενότητά μας, διότι η ελληνική ιστορία μας έχει διδάξει ότι τίποτε καλό δεν έχουμε επιτύχει με τις διχόνοιες. Όπως προέτρεπε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης τους Έλληνες, «να' στε μονιασμένοι».

Ορθοδοξία και Ελληνισμός

Πάντοτε η Ορθοδοξία ήταν παράγοντας ενότητας, ειρήνης και συμφιλίωσης των Ελλήνων, διότι κηρύττει την ελευθερία και την αγάπη μεταξύ των ανθρώπων. Βλέπει το ανθρώπινο πρόσωπο ως εικόνα του Θεού και το σέβεται προσφέροντάς του τα υψηλά ιδανικά και τις θεανθρώπινες αξίες του Χριστιανισμού. Η Ορθοδοξία στοχεύει να δημιουργήσει ώριμους και υπεύθυνους ανθρώπους με υψηλούς σκοπούς, ώστε να συμβάλλουν για μια καλύτερη κοινωνία, η οποία να εμφορείται από τις αξίες της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της αγάπης.

Ως ορθόδοξοι χριστιανοί έχουμε την προσωπική ευθύνη για ορθόδοξο και ελληνικό ήθος. Και τα δυο μαζί να συμπορεύονται και να κατευθύνουν την ψυχή του Έλληνα σε νέους αγώνες και θυσίες. Είναι αλήθεια ότι οι αρχαίοι Έλληνες είχαν αναπτύξει

σε μεγάλο βαθμό τη μεγάλη αξία της θρησκείας και της πατρίδος.

Μπορεί να αισθανόμαστε αδύναμοι μπροστά στις δυνάμεις των μεγάλων εθνών, στις υπεράριθμες στρατιές άλλων χωρών, αλλά ας μην ξεχνάμε ότι 12.000 στρατιώτες που είχαν μείνει στα τείχη της Κωνσταντινούπολης με τον πατριάρχη Σέργιο και τον φρούραρχο Βώνο πολέμησαν τις μυριάδες των Περσών και των Αβάρων, που κτυπούσαν αλύπητα τα φρούρια της Κωνσταντινούπολης από ξηρά και θάλασσα. Η νίκη των βαρβάρων ήταν σίγουρη, αλλά δεν είχαν υπολογίσει την πίστη των ολιγάριθμων χριστιανών. Η Παναγία έκανε πάλι το θαύμα της και ως Στρατηγός διηύθυνε το στράτευμα, προσθέτοντας την δύναμη του Θεού και κατατροπώνοντας τις εχθρικές δυνάμεις των Περσών και των Αβάρων. Η δύναμή μας είναι η πίστη μας στο Θεό και την Υπεραγία Θεοτόκο, η οποία ως Υπέρμαχος Στρατηγός θα οδηγήσει την Ορθοδοξία και τη μικρή Ελλάδα και σε άλλα θαύματα, αρκεί εμείς να είμαστε σταθεροί στην πίστη και στα ιδανικά μας.

Η Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός πορευόμενοι μαζί δίνουν μήνυμα και πρόσκληση στον σύγχρονο κόσμο, προσφέροντας τις παραδόσεις και την πνευματική κληρονομιά της. Πάντοτε η Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός υπήρξαν ενωμένοι και αυτό δηλώνεται με την σφραγίδα του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού. Είναι οι δύο όψεις του αυτού νομίσματος.

Η κρίση των αξιών

Σήμερα ζούμε σ' έναν κόσμο που η ελληνική κοινωνία απειλείται από εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς και συγχρόνως διέρχεται κρίσεις, από τις οποίες κινδυνεύει να χάσει την ταυτότητά της. Ξεκινά από τη κρίση των αξιών και των ιδεολογιών και φθάνει μέχρι την κρίση του ανθρωπισμού, της ηθικής, της οικογένειας και της παιδείας. Αυτό που κυριαρχεί περισσότερο είναι η κρίση των ηθικών αξιών, από την έλλειψη της αγάπης και της προσφοράς. Ακόμη ένας αφανής κίνδυνος είναι η κρίση των συνειδήσεων των ανθρώπων, που νεκρώνονται εξαιτίας του ατομισμού και της μοναξιάς.

Σήμερα η Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός δίνουν την δική τους μαρτυρία σε όλο τον κόσμο, προβάλλοντας τις πνευματικές τους αξίες στο δυτικό τρόπο ζωής, ο οποίος αποχαυνώνει το ανθρώπινο πρόσωπο και προξενεί μία νέα απαξία, του μηδενισμού και της στείρας λογικής. Η μεν Ορθοδοξία εκτός από μία μυστηριακή εκκλησιολογική ενότητα, δημιουργεί ένα συγκροτημένο άνθρωπο με ορθόδοξο ήθος. Ο δε Ελληνισμός με τον πολιτισμό του προσφέρει ένα κοινωνικό γίνεσθαι στο σημερινό άνθρωπο, για να ξεφύγει από το λαβύρινθο των αδιεξόδων που μαστιάζουν την κοινωνία. Η Ορθοδοξία προβάλλει τον εσταυρωμένο Ιησού Χριστό, ο Ελληνισμός την ακρόπολη των αξιών, την Δημοκρατία με όλα τα υγιή στοιχεία

της. Η Ορθοδοξία με την λατρεία της ενώνει τον πιστό με τον Θεό, για να νικήσει τις δυνάμεις της αμαρτίας και να τον οδηγήσει πλέον στη θεία ζωή του καινού κόσμου του Θεού. Ο Ελληνισμός προβάλλει την αρετή του Σωκράτη, την ηθική του Πλάτωνα, την ανδρεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου και τα υψηλά ιδανικά σοφών ανδρών.

Και σήμερα υπάρχουν πολλοί που επιβουλεύονται την ακεραιότητα της Ελλάδος, προσβάλλοντας την εθνική συνείδησή μας με το να αλλοιώνουν την ελληνική Ιστορία (όπως με την ονομασία της Μακεδονίας των Σκοπίων). Επίσης εσωτερικοί εχθροί που προσβάλλουν το ορθόδοξο φρόνημα του Ελληνικού λαού, προβάλλοντας ξενόφερτα πρότυπα ζωής, ιδέες και δοξασίες άλλων χωρών. Προσπαθούν με όλα αυτά να μειώσουν την δύναμη της Ελλάδος και να δεσμεύσουν την ελευθερία της πίστεως του λαού. Στην Ελλάδα γεννήθηκαν ο λόγος και η ελευθερία και η Ελλάδα μεγαλούργησε γιατί πίστευε σε υψηλά ιδανικά και αξίες που την διέκριναν από τις άλλες χώρες του κόσμου. Και σήμερα, αν αγαπάμε την πατρίδα και την Ορθοδοξία μας, είναι ανάγκη να υψώσουμε την φωνή μας τόσο σε ξένους επιβουλείς όσο και σ' εκείνους που ζητούν να σκλαβώσουν την θρησκευτική πίστη μας είτε σε μια ταυτότητα ή σε ξενόφερτες παραθρησκείες και αιρέσεις που αλλοιώνουν την ορθόδοξη ελληνική παράδοση. Και πάλι η Παναγία θα κάνει το θαύμα της για να μας προστατέψει από εχθρούς, όπως την εποχή εκείνη, αρκεί η πίστη στον Θεό να είναι δυνατή και σταθερή.

Πηγή: Αρχιμ. Δαμιανού Ζαφείρη, *Επτά Λόγοι στους Χαιρετισμούς*, εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα, 1998, σελ. 47-54.

<https://bit.ly/38XUuZc>